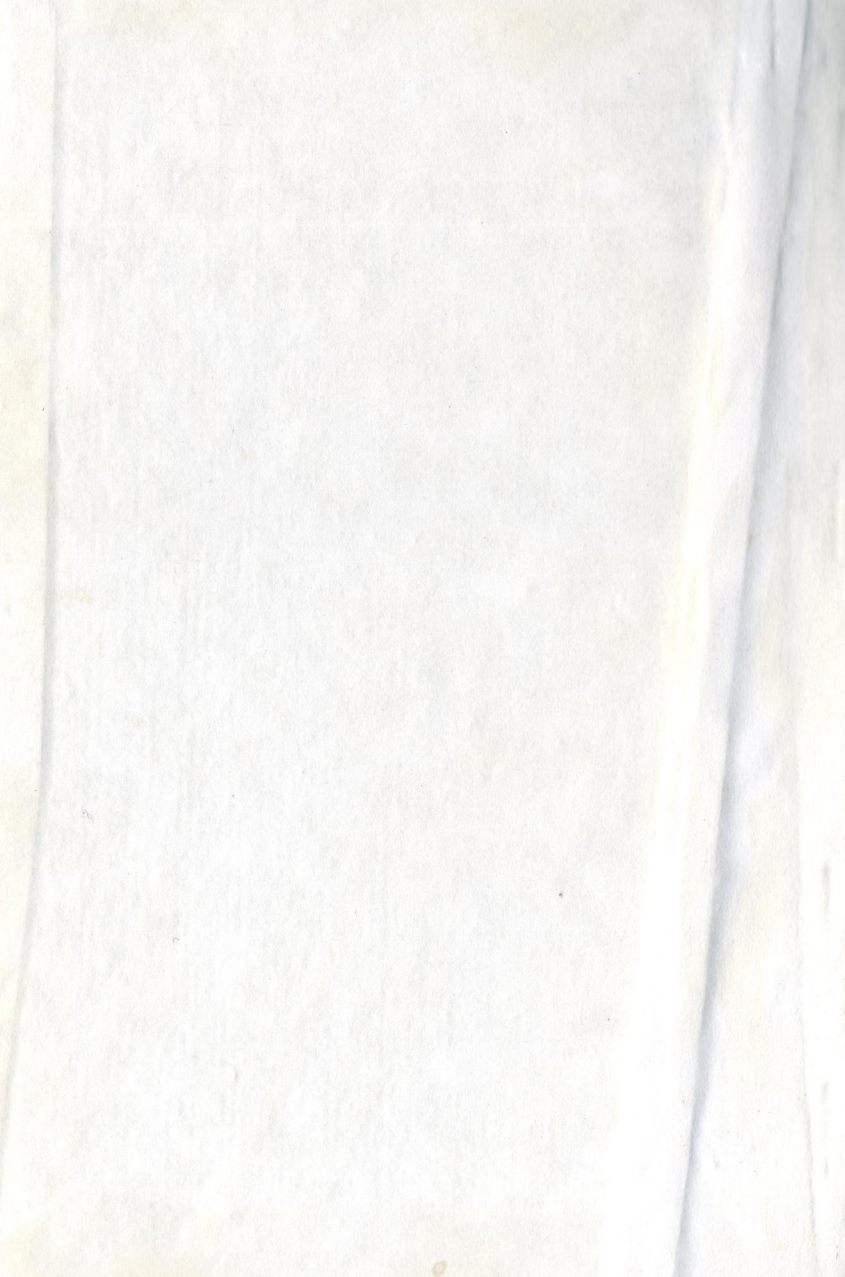
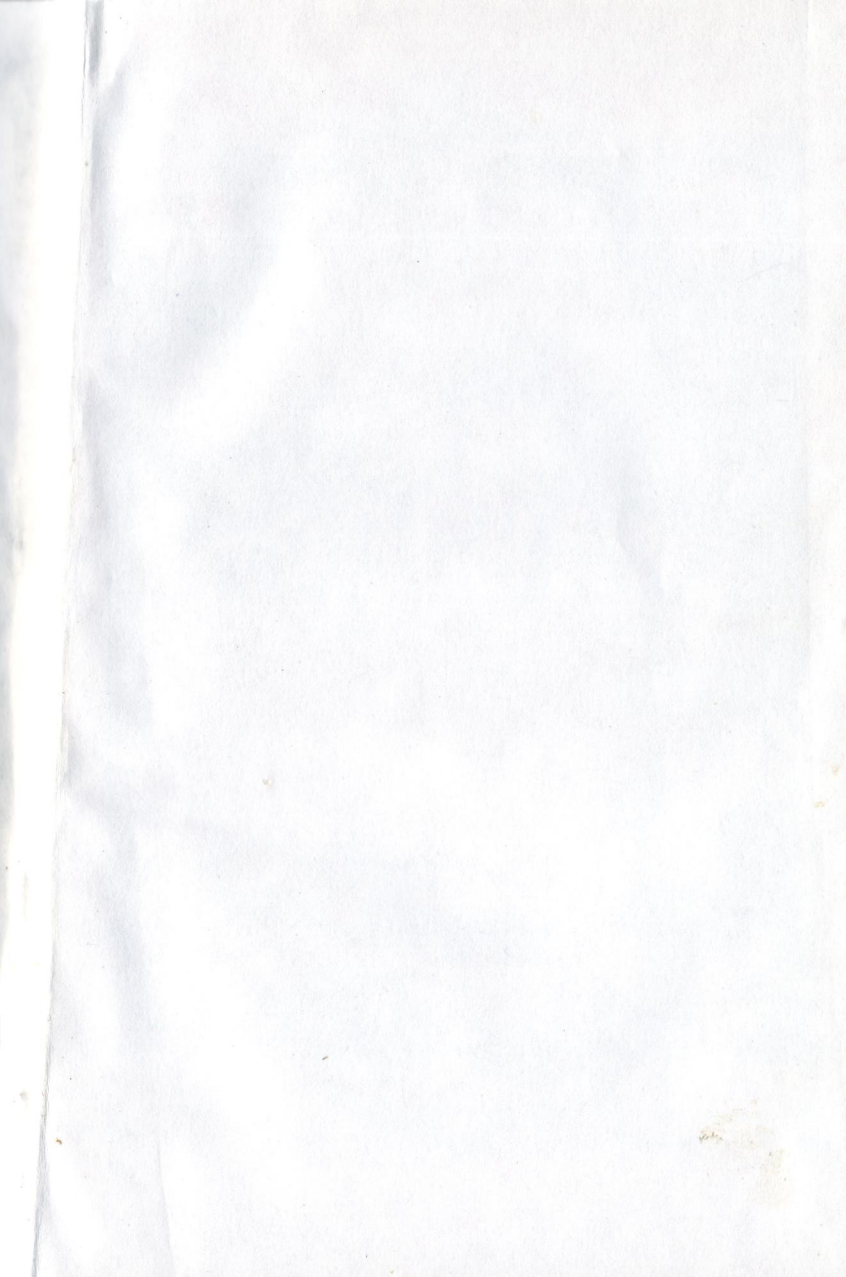


ЖИТЕ

СВ. ИВАНА ЗОЛОТОУСТОГО





Ч

113

ПРОСВѢТА

Житє св. Ивана
Золотоустого.
Цѣна 7 кр.

Рѣкъ 1889.
Книжочка 4.

І. КНИЖКИ ДЛЯ НАРОДУ.

21. Катехизмъ О. Селецкого	15	кр.
24. Житє честного чоловіка	10	»
25. XII пѣсней о св. Николаю	5	»
26. Якъ ярмаркувавъ Тарасъ	6	»
27. Добре роби, добре буде	7	»
28. Мотыль, читанка для руского народу	10	»
29. Старый Ефремъ, Н. Устяновича	10	»
30. Що насъ губить, Ст. Качалы	12	»
32. Росказы про небо и землю	12	»
33, 34. Росказы про силы природы, Ч. I. и II. по	10	»
35. Вексель и лихва, наша бѣда	12	»
36. Оповѣданє о житю св. Бориса и Глѣба	10	»
37. Житє Т. Шевченка	14	»
38. Повѣстки для дѣтей	15	»
39. Що то таке провизорія?	8	»
40. Сестра. Оповѣданє М. Вовчка	5	»
41. Байки Павла Свого	12	»
42. Трийцять лѣтъ тверезости	20	»
43. У пропасть дорога ховзка	18	»
44. Вѣнокъ	8	»
45. Нива	10	»
46. Пасѣка	14	»
47. О управѣ рослинъ господарскихъ	20	»
48. Про житє	8	»
49. Зоря	12	»
50, 52, 56, 70, 80, Исторія Руси ч. I. 10 кр., ч. II. 13 кр., ч. III. и V. 18 кр., ч. IV. 16 кр.		
54. О користѣмъ зъжиткованю нежитковъ	10	»
59. Паша душа въ господарствѣ	25	»
60. Веснянка, читаночка для малыхъ и старыхъ	15	»
61. Де-що про здоровле	10	»
64. Ленъ и конопль	14	»
65. Мертвецкій великдень	8	»
66. Рогата худоба	35	»
67. Житє св. великомучен. и лѣкаря Пантелеймона	10	»
68. Помѣчь власна Смайлса. Часть I.	15	»
74. Розмовы въ Добров. читальни. I. Про грошъ	12	»
78. Споминки про житє Волод. Барвѣньского	28	»
79. Вѣдкрыте Америки	12	»
81. Про законъ о товариствахъ	30	»
83. Чимъ люде живий?	8	»
84. Житє св. Евстахія	10	»
85. Родина Морозовичѣвъ	8	»
87. Дрѣбна птица въ господарствѣ а великій грошъ	10	»
89. Исторія Украины: Полобутокъ и Калнишевскій	7	»
90. Ставропигійске Брацтво	16	»
91. Праведный Товія	8	»
92. Про хованє свиней	30	»
93. Оповѣданє про рослины, О. Степовика	30	»
95. Маркіянъ Шашкевичъ. Про-его житє и писма	18	»

20

Рад. 106-24
11 50

ЖИТЄ

СВ. ИВАНА ЗОЛОТОУСТОГО.

Написавъ для народу

О. К. Селецкій.

17.551

Львѣв. Бібліотека
АН. УРСР

Пакладомъ Товариства „Просвѣта“.



Удѣл орен

Львѣвъ 1889.

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка
пѣдъ зарядомъ К. Беднарского.



СВ. ПВАНЪ ХРИЗОСТОМЪ.

БИБЛИОТЕКА РОДНИКА
1914

Була се недѣленька свята. Люде ино-що вернули зъ церкви, де скѣнчила ся служба Бога, и поставали купками на площі коло церковной огорода та стали то о тымъ то о сѣмъ межи собою хуторити.

Выйшовъ и дякъ, поздоровивъ всѣхъ и приставъ до численної дружини старшихъ людей.

— „Що се таке“ — сказавъ одинъ зъ газдѣвъ — „що нашъ отець добродѣй, коли кѣнчать службу Богу, все святого Ивана Золотоустого згадують?“

— „Все и не все“ — вѣдказавъ дякъ — „суть ось такі дни, що згадують святого Василя Великого, и зновъ такі, що згадують святого Григорія Двоєслова, папу римского“.

— „Ну, а се чому такъ?“ — вѣдказавъ тойже самъ газда.

— „Згодѣть но прошу“ — сказавъ дякъ — „якъ зъумѣю, такъ и розтолкую вамъ все“. — Люде, що стояли доокола, пильно понашудювали уха, вжежбо они знали, що дякъ, зъ церковными книгами добре освѣдомлений, знавъ все другимъ належито розказати.

— „Великій то свѣточѣ въ церквѣ нашѣй, сї три Святителѣ, они бо уложили вѣсь порядокъ службы Божой, яка ся по нашихъ церквахъ править“ — говоривъ дякъ. — „Въ всѣ недѣлѣ великого поста, дальше въ навечерѣ Рѣздва Христоваго и святого Богоявленія, въ великій Четверъ и велику Суботу такожь въ день святого Василя Великого — згадуе отець духовный

святого Василя Великого, коли кѣнчить службу Богу, бо порядокъ службы Божои, що въ тѣ дни править ся, уложивъ святой Василій Великій. Въ великій пѣсть править ся въ середу и пятницу Преждеосвященна служба Божа, що єсть уложивъ святой Григорій Двоєсловъ, папа римскій; тому при кѣнци литургіи поминає священникъ того отця церкви. Въ прочіи дни въ роцѣ править ся служба Божа святого Ивана Золотоустого, архієпископа Константина городу, тому при кѣнци литургіи згадує священникъ имя того Святителя. Тымъ приводить ся вѣрнымъ въ память, що той отецъ а нѣхто другій уложивъ порядокъ той литургіи, яка ся ино-що въ церквѣ правила“.

Ту пѣднѣлись голоса середъ зѣбранныхъ: „Дякуємо вамъ дуже за се розумне слово, що вы єго намъ ту высказали. Якъ бы не вы, були бысьмо нѣколи не вывели кѣнца зъ симъ святымъ Иваномъ Золотоустымъ, а ту ось выложили вы все ясно и коротко“.

— „Гей, гей! миліи люде, не одну рѣчь вы бачите або за ню читаете, а толку єсть вывести вамъ годѣ. А чи завдає собѣ одинъ або другій на стѣлько труда, чтобы перевѣдати ся вѣдъ людей умнѣйшихъ, чому се такъ а не инакше въ свѣтѣ дѣе ся, чому такій ладъ въ Богослуженію церковнѣмъ заведений? — що то часы царскій? що то вечѣрня? що навечере?“

— „Вже то годѣ насъ за нашу несвѣдомѣсть винувати, бо часу намъ не стає, чтобы за все розвѣдати ся. Чоловѣкъ черезъ тѣждень трудить ся задля хлѣба насущного, а недѣлю и свято радъ, що троха припочине“ — сказавъ старенькій заступникъ вѣйта.

— „На все найшовъ бы ся часъ, наколи бы була воля и охота“ — перебивъ му дякъ.

— „Говорѣть вы своє, де намъ хлѣборобамъ, що

то не за одно пожурити ся треба, слѣдити и доходити всего, що тамъ въ мудрыхъ книгахъ записано. Такій ось святой Иванъ Золотоустый, що то, якъ казалисьте, бувъ Архієпископомъ Константиногороду, мавъ спокійну голову, сидѣвъ въ своій палатѣ, читавъ письмо святе, и писавъ мудрїи книги для народу“.

— „Не знаєшь, чоловіче“, — сказавъ дякъ — „що говоришь — тобѣ здає ся, що наколи хто стане высокимъ достойникомъ, то у него вже нѣ журбы нѣ клопоту нема нѣякого. Дуже ошибаєшь ся. Отъ и святому Иванови не такъ то жилось спокійно, якъ собѣ думаєшь, терпѣвъ вѣднѣ пребогато задля своєї великої праведности — и скѣнчивъ передъ часомъ свое многострадальне житє“.

— „То жъ то радъ бы я почути за житє сего праведника“ — сказавъ неоподаль стоячїи парубїи.

— „Ну, ну, хлопче, не журися тымъ, є у мене книжка, що у неї все подрѣбно описане о трудахъ и кѣнчинѣ святого Ивана Золотоустого. По вечѣрни зѣйдемо ся до читальнѣ, де всѣмъ въ слухъ вѣдчитаю, що тамъ розказано. Хто радъ послухати, най приїде. А теперъ останьтєсь зъ Богомъ!“ Ту поклонивъ ся дякъ всѣй громадѣ и вѣдѣйшовъ до своєї хаты.

Поволи всѣ люде порозходили ся домѣвъ. Площа супротивъ церкви стала порожною.

По вечѣрни зѣйшли ся люде у читальню, де явивъ ся такожъ и дякъ зъ спорою книгою у рукахъ, въ котрѣй списанї були житє и дѣла святыхъ угодникѣвъ Божихъ. Вѣднѣ засѣвъ за столомъ, вѣдчинивъ книгу у тѣмъ мѣсци, де стояло описане житє святого Ивана Золотоустого, и ставъ ось-що читати:

I.

Молодечій лѣта св. Ивана Золотоустого, — его краснорѣчивость. Вѣнъ сторонивъ вѣдъ всякихъ свѣтовыхъ радощѣвъ, а любовавъ собѣ въ молитвѣ и самотѣ.

Святыи Иванъ уродивъ са 347. року по Христвѣ въ Антиохіи. За для того, що хорошо голосивъ слово Боже, бувъ вѣнъ прозваный Хризостомомъ або Золотоустымъ. Бувъ вѣнъ ще малою дитиною, коли вѣдъ умеръ го отець, котрый звавъ ся Секундій и бувъ найвысшимъ начальникомъ воиновъ сирійскихъ. Мати его, богобоязлива и розумна Антуза, вже зъ молоду присвоювала ему побожнѣсть и всякій честноты христіянскій. Иванъ заявлявъ велику охоту до всякихъ наукъ, тому Антуза постарала ся о свѣтлыхъ учителѣвъ, подъ котрыхъ проводомъ присвоювавъ вѣнъ собѣ скоро всякій мудрости. Превеликій мудрець и славный бесѣдникъ Ливаній поучавъ го правилъ доброи бесѣды. Краснорѣчивость Ивана удивляли всѣ учителѣ. Всѣ думали, що вѣнъ стане правникомъ и посягне за найвысшими достоинствами въ державѣ.

Въ Иванѣ розбудила ся охота до житя розважного на самотѣ. Вѣнъ не тѣлько поучавъ ся у всякихъ мудростяхъ свѣтовыхъ, але и потрудивъ ся такожъ щиро, щобы науку Исуса Христа основно розслѣдити и духа єи собѣ присвоити и въ честнотахъ христіянскихъ до совершенности довести. Зъ природы бувъ вѣнъ дуже загонистый и гнѣвливый, лишъ бувъ заразомъ и дуже обачный и зъумѣвъ въ самѣмъ зачатку свою палкѣсть

усмирити. Вѣнъ упражнявъ ся у лагодности христiянскоѣ, якои домагае ся святе Евангелiе.

Лукавi люде зведуть неразъ злыми намовами и наймудрѣйшого чоловѣка на бездорожя. Такъ оно и склало ся и зъ святымъ Иваномъ. Лукавi товаришъ, що то вели гуляще житя, силували ся такожь и єго звести зъ праведной дороги и дати покушати всякихъ свѣтовыхъ веселощѣвъ, або лучше сказати, свѣтовой отруи. Разъ тѣлько услухавъ вѣнъ намовы лукавщѣвъ, але ще завчасу схаменувъ ся вѣнъ, коли роздумавъ, якъ превелике лихо зъ вѣдти для него выйти може. Своимъ поведенемъ єднавъ вѣнъ собѣ сердца всѣхъ тыхъ, що го близше пѣзнали. Коли розходило ся о оборону невинного, явивъ ся вѣнъ въ судовѣй комнатѣ и захоронивъ своєю краснорѣчивою бесѣдою неправно обжалованого вѣдъ нехибнои кары. Въ недозвѣ однакъ наскучили ся ему галасливi судовi зборы, и дивогляднi крутанины адвокатѣвъ. Въ двацятѣмъ роцѣ житя понехавъ вѣнъ всѣ принады сего свѣта. Вѣнъ ставъ одягати ся дуже бѣдно и не тавъ ся зъ тымъ, що порѣшивъ для Бога и для спасеня душѣ своєї жити и тѣлько сию мудрѣсть собѣ присвоити, що походила вѣдъ Исуса Христа. Зъ превеликимъ жаромъ присвятивъ ся вѣнъ молитвѣ и тому всему, що намъ наука христiянська за для придавленя злыхъ наклонностей подае. Хотяй товаришѣ сердечнi давали догану такому єго житю, не зважавъ вѣнъ на ихъ докоры, тѣлько безупинно трудивъ ся, чтобы самого себе усовершити.

II.

Святой Мелетій передає му урядъ учителя. Его дружба зъ Василиємъ. Оба радї бы перебрати ся на пустыню. Подорожь до Єрусалиму. Хотять го поставити владикою, вонъ убѣгає на безлюдне мѣсце. Славна его книга о священствѣ. У монастырѣ. Перебравъ ся на пустыню. Поворотъ до Антиохіи.

Святой Мелетій, епископъ Антиохійскій дѣзнавъ ся о праведномъ житію святого Ивана, и призвавъ его до себе. Бесѣдою своею вельми розумною приєднавъ собѣ Иванъ скоро сердце владыки, котрый полюбивъ го дуже и покликавъ на учителя до школы антиохійскои. Хризостомъ найшовъ собѣ тутъ друга, котрый такій самї якъ и вонъ гадки у своѣмъ сердцю плекавъ. Звавъ вонъ ся Василій. А бувъ той самъ Василій, що вславивъ ся превеликою мудростею и богато ученыхъ книгъ въ оборонѣ науки Христовои написавъ противъ лжеучителямъ, — тымъ то и заслуживъ собѣ на имя Великого. Оба други бесѣдували часто о томъ, яке було бы для нихъ найвѣдповѣднѣйше занятє, у котромъ змогли бы найлучше Богу послужити и якъ найбільше добраго для ближнихъ здѣлати. Такъ стало на томъ, що спершу задумали они удалити ся на пустыню и тамъ на самотѣ умолити Бога, щобы ихъ просвѣтивъ, въ якій спосѣбъ прислужили бы ся они найлучше Богу и ближнимъ своимъ. О томъ дѣзнала ся мати святого Ивана, праведна Антуза. Она прикликала сына до себе и просила зъ слезами, щобы еи не полишавъ, бо она вже стара и знемощѣла, а якъ вонъ еи покине, то хто коло неи заходитись буде. Святой Иванъ вдоволивъ ма-

терь и приоставъ ся якійсь часъ въ дому, де мовъ то на пустынѣ, осамотѣле жите провадивъ. Вѣнъ постивъ и моливъ ся, спавъ на голѣй землѣ и безустанно усмирявъ пристрасти. Казано о немъ, що вѣнъ въ тѣмъ часѣ нѣкому зъ розмыслу лихого слова не сказавъ, нѣкому не дававъ доганы, вѣдъ всякихъ неприличныхъ жартѣвъ сторонивъ. Тогда то постановивъ вѣнъ навидѣти святу землю, щобы бачити сѣ мѣся, що прославили ся житемъ, муками и смертію Господа нашего Исуса Христа. Въ переведеню сего намѣреня вже го и мати не спинала. Пѣшки поспѣшивъ вѣнъ до Єрусалиму. При сѣй нагодѣ посѣтивъ вѣнъ монаховъ надъ рѣкою Евфратомъ. Тутъ, коли смотривъ на ихъ тихе, Богу присвячене жите, набравъ зновъ превеликои охоты стати пустиножителѣмъ. Якъ повернувъ домѣвъ мавъ вже двацять пять лѣтъ.

Епископы сирійскіи зѣбрали ся въ Антиохіи, щобы опороженіи епископства пообсаджувати. Всѣ згодились, щобы Золотоустого и Василія владыками постановити. Вѣсть о тѣмъ вѣстрашила нашего святого, бо вѣнъ мавъ високе выображене о достоинствѣ священника — не то епископа, котрый приймає на себе отвѣчальнѣсть за поведене всеи епархіи. Коли Василій прийшовъ до него порадиити ся, чи приняти достоинство епископске або нѣ, сказавъ Иванъ, що не есть се маловажна справа, що спершу надъ нею добре надумати ся мусить. Се була тѣлько проста вымѣвка. Иванъ намѣривъ скрыти ся, бо не чувъ ся бути достойнымъ засѣсти на престолѣ епископскѣмъ. Вѣнъ не казавъ нѣчого Василю, бо боявъ ся, щобы такожь и тойже не хотѣвъ его наслѣдувати. Василій не догадувавъ ся нѣчого, пѣйшовъ домѣвъ и ждавъ на вѣсти вѣдъ милого друга. Иванъ однакъ збѣгъ тихцемъ въ пустыню, не повѣдомивши о тѣмъ нѣкого. Зѣбраніи

въ Антіохіи єпископы постановили тымчасомъ Василя владыкою. Коли тойже дѣзнавъ ся, що другъ его збѣгъ въ пустыню, ставъ за нимъ глядати, а коли найшовъ, огѣрченый дуже винувавъ его о обманьство. Святый Иванъ высказавъ ему щиро, що спонукало его до сего поступку. Розговоръ той, якій вели они довшій часъ зъ собою, списавъ потѣмъ святый Иванъ, зъ чого повстала обьемиста книга, що мѣстила въ собѣ думки святого о высокѣмъ званію и достоиньствѣ священника, котру то книгу переславъ вѣнъ потѣмъ святому Василю, щобы тымъ вповнѣ оправдати ся передъ нимъ зъ своєго дѣла, а друга свого зновъ собѣ приеднати.

Святый Иванъ перебравъ ся потѣмъ до монастыря, що стоявъ на горѣ, недалеко Антіохіи. Монахи тамъ проживающій вели дуже строге жите, хотяй богато було межи ними дуже богатыхъ родичѣвъ. По кождѣй вечѣрни роздумували они пильно надъ страшнымъ судомъ, полишили всѣ свѣтові справы и вели святобливе жите. Чотыри лѣта спровадивъ святый Иванъ вразъ зъ сими монахами, потѣмъ перебравъ ся зъ вѣдтамъ у пусту пещеру, де на самотѣ черезъ два лѣта пробувавъ, моливъ ся и творивъ дѣла покаяня. Ту написавъ вѣнъ свои книги о розкаяню и оборону житя монашого и пустинного. Вѣнъ задумавъ не полишити вже бѣльше своєи пещери. Стало ся однакъ, що занедужавъ тяжко, и приневоленный бувъ 381 року повернути до Антіохіи, щобы лѣчити ся.

Въ тѣмъ роцѣ поставивъ го святый Мелетій діакономъ. Наслѣдникъ Мелетія Флявіянъ надѣливъ го въ пять лѣтъ пѣзнѣйше достоиньствомъ пресвитера. Коли єпископъ клавъ руки на святого Ивана, щобы му тымъ передати власть священнику, то пѣсля свѣдоцтва царя Льва, бѣлый голубъ зъ золотыми крилами переле-

тѣвъ черезъ церковь и усѣвъ на головѣ новопоставленого ерея. Владика доконавшись, якъ прехорошо Иванъ слово Боже голосить и якъ радо горне ся нарѣдъ на его науку, поручивъ му всенародно проповѣдати, що до теперъ робили тѣлько владыки. Святый Иванъ голосивъ слово Боже не лише въ недѣлѣ и свята, але и въ буденнй дни. Зъ науки его вѣдносили вѣрнй превеликй хосенъ : стала нечестъ зъ помѣжь людей щезати, гдкй норovy и установы поганй стали выкоренятись. Не минуло и кѣлька лѣтъ а вся Антіохія мовъ бы вѣдродила ся. Дванайцять лѣтъ учивъ и картавъ нарѣдъ сей неструженый робѣтникъ въ виноградѣ Христовѣмъ. Повсюда явнй були обильнй овочй его труду.

III.

Св. Иванъ ставъ Архіереємъ въ Царгородѣ. Его труды апостольскй.

Архіепіскопствомъ въ Царгородѣ управлявъ черезъ двайцять лѣтъ Нектарій. Черезъ смерть его стало оно опорожнене. Царь Аркадій волилъ тогды просьбѣ народа и поставивъ Архіереємъ чоловѣка, котрый одинъ умѣвъ дѣло апостольске въ хосенъ повѣреного собѣ стада совершати. Бувъ се нѣхто другй, тѣлько Иванъ Золотоустый, котрого имя вже давно славнымъ стало по причинѣ краснорѣчивости и премногихъ христіянскихъ честнѣ. Все духовенство и весь нарѣдъ одногосно выбрали Ивана наслѣдникомъ Нектарія. Дня 26 Лютого 398 року поставлений святый Иванъ Архіереємъ. И теперъ живъ вѣнъ дуже умѣренно, мало колпивъ вино, а все тѣлько воду. Не було у него дорѣцѣнныхъ сосудовъ, не одягавъ ся вѣнъ въ шовковй ша-

ты, не ѣздивъ золотистою каритою, нѣ шестернею, не державъ вѣнъ свѣтло одягнуеной прислуги. Грѣшь, що го мавъ розтратити на сї марїї свѣтовї вытребенки, зъуживавъ вѣнъ на чоловѣколюбнї дѣла. Засновавъ вѣнъ больницѣ, де недужї приютъ и помѣчь для себе находили, дальше здвигнувъ вѣнъ дома для убогихъ. Всякими злыднями притисненї люде находили у него скору помѣчь и пораду, вѣнъ вставлявъ ся за безвинно увязнеными, потѣшавъ засмученыхъ, бравъ въ захорону покривдженыхъ, опѣкувавъ ся вдовами и сиротами. Такожъ завдавъ вѣнъ собѣ пребогато труда, щобы нарѣдь на дорогу праведности звести, учивъ, упоминавъ и картавъ при кождѣй нагодѣ. А вжежь наибѣльше потрудивъ ся вѣнъ, щобы духовенство спѣзнало свое высоке становиско и примѣрне жиге пѣсля церковныхъ установъ вело, щобы въ сполученю зъ нимъ тымъ успѣшнѣйше для спасеня душъ дѣлало. Зъ часта навиджувавъ вѣнъ институты духовнї, де силувавъ ся въ молодыхъ сердцахъ воспитанникѣвъ любовь для своего званя возбудити и выказати сї великї довшности, якї приймають на себе супротивъ церкви и народа, вступаючи въ станъ священничїй. Такожъ надзиравъ вѣнъ пильно, щобы настоятелѣ духовнихъ семинарїй были люде розумнї и непорочного жита.

Зъ жаромъ великимъ голосивъ вѣнъ слово Боже, що мовъ золото плыло зъ устъ его, и зневоляло присутныхъ до покаяня и до поправы жита. Въ Царгородѣ змѣнило ся теперь все на лучше. Силою слова своего приводивъ вѣнъ до опамятаня людей закаменѣлого сердца, вѣнъ выкоренювавъ застарѣлї блуды зъ душъ занедбаного народа, котрого спасенє бѣльше чимъ власне на серци му лежало. Не надармо про те казавъ вѣнъ: „наколибъ вы мое сердце вѣдчинили, то побачили бы вы,

що всѣ вы тамъ примѣщені зъ вашими дѣтьми, зъ вашими статками и всѣмъ, вы тамъ примѣщені силою той любви, котра есть такъ простора и всесильна, що нашій душѣ простороннѣйшій чинить вѣдъ самого неба“.

Коли першій разъ вступивъ вѣнъ на проповѣдницю въ присутности царя и его двору — и нечисленно зѣбраного народа, начавъ вѣнъ свою науку словами предтечи св. Ивана Крестителя: „Покайте ся! Уже бо сокира при корени дерева приложена“. Теперь розкрывъ вѣнъ всѣ блуды, якій ровповсюднили ся у царскѣмъ городѣ и взывавъ до поправки и покаяня. Серця людскіи стали вѣдъ его слѣвъ мовъ той лѣдъ вѣдъ огрѣваючихъ лучей сонця таяти. Въ словахъ его пробивали ся одушевлене и щиросердечность. Хорошій овочъ выдала ся наука, — богато людей навернуло ся и поправило свое блудне жите. Що день служивъ святой Иванъ св. литургію. Серце его сильно вѣдчувало се такъ важке дѣло. Дуже радо читавъ вѣнъ посланя святого Павла и написавъ о нихъ розвѣдку.

IV.

Арія и его погана наука. Хлѣбъ перемѣнивъ ся въ камень. Усторонене неприличной одежи, въ котру одягались царгородскіи невѣсты.

Року 317. явивъ ся въ Африцѣ въ Александріи еретикъ Арія, котрый вѣру Христа оспорювавъ. Надармо силувався тогдѣшний епископъ Александеръ Арію пересвѣдчити, що его наука есть ложною. Вѣнъ стоявъ уперто при своѣмъ и зъумѣвъ пребогато приклонникѣвъ для своєї науки приеднати. Зле насѣне нимъ кинене розросло ся зъ часомъ, розповсюднило и най-

шло приють не то у мірскихъ людей але и середъ духовенства. Зъ вѣдти пѣднчалась велика колотеча межн народомъ христїанскимъ на востоцѣ. Щобы конецъ тому покласти, скликано загальнїй соборъ церковнїй до Нікеи, де науку Аріи потуплено и признано Арію еретикомъ. Здавало ся, що тымъ спокѣй въ церквѣ восточної привернений остане, и еретики не поважать ся бѣльше честь Сынови Божому вѣднимати. Лишь не такъ то скоро успокоили ся Аріяне, богато лиха накопили они ще въ церквѣ христїанско-католицкѣй.

Въ Царгородѣ, за часѣвъ святого Ивана, находила ся численна громада приклоникѣвъ Аріѣ. Они стали домагати ся вѣдъ царя Аркадія, щобы имъ одну церковь на ихъ зборы вѣдступивъ. Царъ призвавъ Ивана до себе, щобы въ тѣй справѣ зъ нимъ поради ти ся. Святитель не надумувавъ ся богато, тѣлько смѣливо вѣдка завъ цареви: „радше вѣдречи ся, царю, державы своєї, якъ щобысь мавъ дѣмъ Божїй передати ворогамъ“.

Вѣнъ выступивъ смѣло противъ еретикѣвъ и пренного зъ нихъ на вернуло ся; богато грѣшникѣвъ покинуло лукаве житє, коли почувли его жарке слово, особливо коли змалювавъ имъ Святитель страшнїй судъ: вѣчну щасливѣсть блаженныхъ и невысказанї муки проклятыхъ. Свою бесѣду кѣнчивъ вѣнъ обикновенно сими словами: „Хотяй попали вы ся у тяжкїй грѣхи, и провинили ся противъ Богу, не отягайтесь дальше, тѣлько дѣлами покаянн старайте ся поеднати ся зъ Богомъ, а будете уздоровленї“.

Въ тѣмъ часѣ розповсюднивъ ся въ Царгородѣ поганїй звычай, що невѣсты являли ся повсюды въ дуже неприличныхъ одежахъ. Сего не втерпѣвъ Святитель, тѣлько высказавъ всѣмъ въ слухъ, що есть то грѣхъ

о много бѣльшій, чимъ другіи грѣхи. Слова его не перегомонѣли дармо. Зѣ часомъ загинула погана норова въ царскѣмъ городѣ.

V.

Не всѣмъ знадобила ся наука св. Ивана. Евтропій, противникъ церкви, глядає у нѣй прибѣжища передѣ нехибною карою смерти.

Сіи святіи правды, що ихъ неустрашимо голосивъ святыи Иванъ при кождѣй нагодѣ, придбали му пребогато вороговъ, котрі тихцемъ потрудили ся, щоби его достоинства епископского позбавити. А вжежъ не тѣлько погане и еретики, але и правовѣрніи священники и епископы, котрі за свое неправедне поведене учули гѣрке слово правды вѣдъ Святителя, зворохобили ся противъ него. Найбѣльше ворогувавъ на него придворный маршалокъ царскій Евтропій, котрый лизунствомъ и облудою завладѣвъ зовсѣмъ надъ слабосильнымъ царемъ. Вѣнъ по тѣй причинѣ незлюбивъ владику, що тойже въ своихъ наукахъ выступавъ зѣ часта противъ честолюбію и неправедности богачѣвъ и можныхъ сего свѣта. Не змѣгъ вѣнъ такожъ втерпѣти сю смѣливѣсть, зѣ якою Золотоустый упоминавъ и картавъ его за сіи установы, що права церкви вкорочували, а котрі выдавъ царъ пѣсля его дорады. Въ недовзѣ попавъ ся тойже самъ Евтропій въ неласку царску. Вѣнъ прогнѣвивъ царя и царицю такъ дуже, що велѣли го смертію укарати. Коли Евтропій побачивъ посѣнакъ царскихъ, що ишли, щоби приказъ царскій на нѣмъ довершити, утѣкъ вѣнъ у великѣмъ перестрасѣ до тои церкви, супротивъ котрой вѣнъ такъ часто ворогувавъ. Царъ вы-

славъ жовнярѣвъ, щобы его тамъ пѣймали. Евтропій вѣбгъ до церкви и вхопивъ ся оборучь престола. Святыи Иванъ велѣвъ жовнярамъ вступити ся до мѣвъ. Вѣсть о томъ приключеню розѣйшлась хутко по всѣмъ городѣ. Нарѣдъ ставъ наплывати до церкви и домагати ся, щобы негодая не пощадити, тѣлько жовнярамъ передати, щобы смерть потерпѣвъ. Тогда вступивъ святыи Иванъ на амвону. Нарѣдъ утихомиривъ ся, коли почувъ голось его : „Чи по тѣй причинѣ розсердили ся вы на сего нещасливця, що тойже спершу церковь въ єи правахъ прикорочувавъ и позбавивъ єи деякихъ святыхъ установъ, а днесъ самъ у неї захорони для себе глядає? Даймо радше честь и славу Всевышнѣму Богу, що на славъ на него сю невзгодину, щобы дѣзнавъ ся, якъ милосердною матерею єсть тая церковь, котра позабула на нанесенї тѣй обиды, и бере го пѣдъ свои опѣкунчї крила. Не соблазняйте ся тымъ, що сей негодай, що осквернивъ ся всякимъ беззаконѣмъ, днесъ святого престола придержує ся.. А вжежь и блудници не було зборонено нѣгъ Спасителя придержувати ся, и кровотолива невѣста не осквернула Єго. Позабудьмо, христїане, на кривду, яку потерпѣли мы! Всѣ мы слуги Розпятого на хрестѣ, котрый середъ мукъ невысказаныхъ моливъ Отця Предвѣчного : „Отче, вѣдпусти имъ, бо не знаютъ, що творять“. Розяренный нарѣдъ смиривъ ся. Всѣ стали плакати и простили виновнику. Иванъ вступився у царя за Евтропїемъ и выѣднавъ му у тогожь помилванє.

VI.

Вороги напосѣли ся на Святого. Вѣнъ бувъ выгнаний до Бѣтинїи. Поворотъ до Царгороду. Радѣсть превелика по тѣй причинѣ.

Теофилъ, епископъ Александрійскій, прогнавъ богато пустыножителѣвъ египецкихъ, мовъ бы то они були приклонниками еретика Оригена. Сї збѣгли до Царгороду и глядали захорони у святого Ивана, котрый любовю христїанскою ведений, всѣмъ имъ давъ приютъ у себе, лишъ зборонивъ имъ зносити ся зъ христїанами до часу, доки не стане явно, чи они суть винниї, чи безвинниї. Колижъ доконавъ ся, що ихъ вѣроисповѣданє не мѣстить въ собѣ нѣчого ложного або супротивного науцѣ Христовѣй, вставивъ ся вѣнъ за ними до Теофиля и просивъ, щобы поєднавъ ся зъ безвинными. Теофилъ бувъ гордовитый и мстивый чоловѣкъ, вѣнъ прогнѣвавъ ся дуже, що нашъ Святитель поопѣкувавъ ся людьми, котрыхъ вѣнъ ненавидѣвъ. Вѣнъ намѣривъ Ивана позбавити епископского престола. А тутъ и царъ вмѣшавъ ся въ сю справу, покликавъ Теофиля до Царгороду и велѣвъ му оправдати ся, по якѣй причинѣ прогнавъ вѣнъ пустыножителѣвъ! Се ще бѣльше розлютило Теофиля. Вѣнъ прибравъ собѣ до помочи такыхъ, якъ вѣнъ самъ, нечестивыхъ владикъ и вразъ зъ ними явивъ ся Царгородѣ. Сї люде знать позабули на свое высоке достоинство — не жахались передъ нѣякимъ дѣломъ, абы тѣлько погубити безвинного. Розличными хитрощами зъумѣли они всю двѣрску прислугу для себе приеднати. Вразъ зъ ними перетягнули они на свою сторону такожъ царицю Евдоксію, котра при кождѣй нагодѣ слабосильного царя противъ Святителю подѣюджувала.

17.551

Були однакъ и такі єпископы и священники, котрі станули по сторонѣ Ивана, скоро тѣлько перечули, що знимає ся буря хитрошѣвъ противъ нему; але Святитель просивъ ихъ умильно, щобы вразъ нимъ здали ся на волю Божу, щобы вороги и противъ нимъ ненавѣсть свою не звернули.

Злоба Теофила и єго лукавыхъ товаришѣвъ дѣйшла до крайности. Они зворушили весь двѣръ царскій противъ Ивана Роздѣйшлась чутка, що праведника на смерть засудять. Весь нарѣдъ християнскій ставъ сумовати, — вѣдъ досвѣту до вечера спѣшивъ вѣнъ до церквей, де сердечно благовъ Бога, щобы вѣдвернувъ сей ударъ вѣдъ праведного владыки. Богато приходило до святого Ивана, щобы зъ нимъ попрацати ся и щобы ихъ у послѣднѣй ще разъ поблагословивъ. Святитель нашъ смотривъ спокѣйно на всѣ тѣ злѣбнѣ пѣдступы, якими воювали противники єго; неустрашенный сказавъ вѣнъ зъ Апостоломъ: „Христось мое житє, а смерть мѣй хосєнь“. Нарѣдъ, коли се чувъ, заривавъ голосно. Святѣй Иванъ попрацавъ ся зъ всѣми и сказавъ: „Превелика буря загудѣла надъ моею головою, лишъ я не страхаю ся тѣй, стою бо на невзрушимѣй твердини. А тою твердинею єсть моя вѣра въ Бога всемогущого. Ревучѣ филъ не змогутъ корабель Христовѣй поглѣтити. Смерть сама не зможе мя встрашити, она буде для мене важнымъ здобуткомъ. Чи лякати ся маю, що мене проженуть? Вся земля принадлежить Господеви, куда ся поверну, повсюды найду Пана моего! Чи страхати ся менѣ, що втрачу добра земскѣй? Нагѣй прийшовъ я на сей свѣтъ и нагѣй го полишу. Не зважаю я нѣ на угрозы, нѣ на принады свѣтовѣй. Нѣчого бѣльше не пожадавъ я, якъ щобымъ живѣ для спасєня вашого. Исусъ Христось єсть зѣ мною, кого убою ся? Ще разъ кажу,

надармо гудить буря шалена супротивъ мене, надармо князь земскій напосѣли ся на мене. Все, що подѣймають противъ мене, выдає ся менѣ слабше, чимъ тая паутина. Безустанно кличу я: Ний буде воля Твоя, Господи! Радѣстно буду дѣлати и зносити не тоє, що той або сей схоче, тѣлько тоє, що Тобѣ Боже угодно буде. Въ тѣмъ розположеню мого сердца найду я нехибно пѣльгу и незрушиму подпору. Тому ще разъ кажу: Ний ся дѣє у всѣмъ воля Божа. Куда поверне мене десница Предвѣчного, туды радо пойдю, а за все дякувати Му буду“. Вѣнъ увѣрявъ всѣхъ присутныхъ, що готовъ тысячь разѣвъ скласти свою голову подъ мечъ катѣвскій, щобы тѣлько душѣ ихъ спасти. Свою бесѣду заключивъ вѣнъ словами: „Тому любимій, здаймо ся на Бога и двигаймо терпеливо всѣ тѣ злыднѣ, які на насъ допустить“.

Сіи вороги, що напосѣли ся на Святителя, вихѣснували сю проповѣдь, въ котрѣй высказавъ вѣнъ марноту сихъ збытковныхъ одежей, що ними деякі невѣсты прикрашали тѣло своє. Въ жалобѣ, яку внесли противъ нему, доказували они, що ся наука вымѣрена була противъ царской жѣнки, що ея свѣтла и дорогоценна одежа ему не сподобала ся. Намекомъ скажемо, що Евдоксія любовала ся въ прегарныхъ шатахъ. До всего того приложили ще нечестиві напастники, що святой Иванъ есть гордый, що другими помѣтує, що строгій и нелюдяный, тому достойный, щобы го скинути зъ престола. Царь Аркадій, котрый вже и такъ вѣд довшого часу не бувъ Иванови приклонный, выдавъ засудъ на него, щобы его прогнано зъ Царгороду.

Посѣнаки царскій поймали го, всадили на корабель и завезли до Битиніи. Святой Иванъ не сердивъ ся на

своихъ ворогѣвъ, не клявъ, нѣ лихословивъ имъ — терпеливо зносивъ всѣ тѣ невзгодины, якѣ они му нанесли. Нѣчо другого, тѣлько сѣ слова можъ було вѣдь него почути: „Богъ давъ, Богъ взявъ, нѣй буде Имя Господа благословене во вѣки“.

Симъ лукавымъ дѣломъ прогнѣвили знать сѣ негодаѣ дуже Бога. Заледво бо минувъ оденъ день, якъ вывели Святителя зъ Царгороду, ажъ ось здрѣгнулась земля и потрясла сильно всѣмъ городомъ. Палата царска колибала ся, мовъ корабель на розбурханыхъ філяхъ морскихъ. Встрашена цариця зважила се за справдешный допустъ Божій, що безвинно покарали Ивана. На колѣнахъ просила она свого мужа, щобы безъупинно славъ пословъ до Битиніи и прикликавъ Святителя на престоль патріарший. Весь нарѣдъ уважавъ се приключене такожъ яко справдѣшну кару Божу — и зворушивъ ся. Безчисленна товпа обступила палату царску и домагала ся, щобы Золотоустый чимъ скорше на свѣй престоль повернувъ. Вже дальше не зволѣкавъ царь; вѣнъ выдавъ приказъ, щобы патріарху безъупинно привезено до Царгороду.

Хутко розѣйшла ся вѣсть, що патріарха прогнанный зновъ на престоль повертає. Весь нарѣдъ зрадѣвъ дуже и вийшовъ на зустрічь любимого владики зъ горѣючими свѣчками, спѣваючи псалмы и пѣсни похвальнѣй. Коли же Иванъ высѣвъ зъ корабля на берегъ, окликавъ радости не було кѣнца. Духовенство ему вѣрне окружило его вѣнцемъ и въ свѣтлѣмъ супроводѣ попровадило его до церкви святыхъ Апостолѣвъ, де засѣвъ вѣнъ зновъ на осиротѣлѣмъ престолѣ. Теофиль и его лукава дружина поуѣкали зъ городу, они встрахали ся, щобы нарѣдъ не помстивъ ся за зневагу, здѣлану святому Иванови.

Святитель вступивъ на амвону и высказавъ сю превелику радѣсть, яка наповняе сердце его по той причинѣ, що зновъ находить ся середъ свого вѣрного стада: „Жадна радѣсть въ свѣтѣ не дорѣвнае той радости, яка въ той хвилѣ переймае душу мою по той причинѣ, що зновъ єсьмь мѣжь вами. Она заключае въ собѣ всю радѣсть, якою сердце кожного зъ васъ наповняла, коли побачили вы мене зновъдо васъ вертаючого. Вы єсьте моимъ вѣнцемъ, моєю славою! Зъ чимже змѣгъ бы я лучше порѣвнати мою отару, якъ тѣлько зъ городомъ, насадженымъ цвѣтучими щѣпами? Хотяй бы и декотрі зъ нихъ не выдавали овочу, то нѣ труду нѣ заходу не пожалую я, щобы ихъ ублагороднити и плодовитыми здѣлати. Такимъ дѣломъ довершу я тѣлько тое, що менѣ справедливѣсть довершити приказуе. А вжежь я єсьмь вамъ всѣмъ слуга! Якже жъ любя менѣ тая моя служба, зъ неї бо вся моя нынѣшна радѣсть проистѣкае! Не думайте собѣ, щобы то я за часъ моеї неприсутности на васъ позабувъ. Вы були все у мене на думцѣ. Нѣколи не залишивъ я въ моихъ молитвахъ просити Бога за ваше добро душевне и тѣлесне“.

VII.

Поновно выгнали Святого зъ Царгороду. Нѣчо не помогло, що вступавъ ся за нимъ папа Иннокентій и царь Гонорій. Дѣла апостольскій св. Ивана въ Кукузумъ. Дальше гонене и смерть.

Лишь недовго змѣгъ святой Иванъ спокѣйно трудити ся задля спасеня душъ тыхъ людей, котрі при кождѣй нагодѣ такъ велику приклоннѣсть єму заявляли.

Зновъ загудѣла ще зъ бѣльшою силою буря всякою злобы противъ нему.

На площі передъ церквою святои Софіѣ здвигнено въ честь царицѣ Евдоксіѣ серебряну статую. Коли уставили тую статую заявили деякі прилестники царицѣ свою радѣсть зъ довершеного дѣла тымъ, що розвеселялись танцями и всякими играми неприличными ко дому Божого. Нарѣдъ християньскій гѣршивъ ся тымъ дуже; така зневага мѣсяця святого зворушила всѣхъ правовѣрныхъ. Годѣ було святому Иванови смотрити на все те рѣвнодушно, вѣнъ высказавъ свое невдоволене начальникови палаты царскои, котрый принадлежавъ до секты Манихѣвъ и бувъ заѣлымъ ворогомъ християньско-католицкою церкви, особливо святого Ивана Золотоустого. Вѣнъ радѣ бувъ дуже зъ сего приключеня — поспѣшивъ до царскои палаты, розказавъ Евдоксїи все, що збуло ся, и розъятривъ єи дуже ложными доносами противъ Ивану. Она призадумала вѣдомстити ся на нѣмъ.

Всѣхъ епископѣвъ, що враждували на Золотоустого, покликано до Царгороду: Тїи зѣбравши ся, выдали за судъ, що Иванъ не достойный престола патріаршого, и що належить му ся той вѣднати. При сѣй нагодѣ выголосивъ Иванъ ось сї слова: „Иродїяда зновъ розлютила ся, она танцює и домагає ся, щобъ їй голову Ивана на мисцѣ принесено“.

Наближавъ ся празникъ свѣтлого Воскресеня. Пѣсля старинного звичаю зѣбрали ся всѣ вѣрнїи въ велику Суботу въ ночи, чтобы наближающїи ся день обходити торжественно. Простора церковъ заповнила ся нечисленнымъ народомъ, середъ котрого находили ся катихумены, то єсть тїи, що ждали на святе хрещене. Ажъ ось нечаяно вчинивъ ся великій гамѣръ. Жовнярѣ

вдерли ся до внутря церкви и окружили престоль, на котормъ владика сидѣвъ. Не пошанували они святого мѣся, порозтручали нарѣдъ, и мечами богато поранили. Не пощадили и священникѣвъ, що обступили свого архипастыря. Жовнярѣ сї були самї погане, не зважали на жаднї святощѣ, збезчестили церковь, розбурили престоль и зивеажили святї Тайны... Великій плачь и зойкѣ роздававъ ся по всѣй церкви. Нарѣдъ зносивъ руки до неба и моливъ Бога, щобы покаравъ тыхъ негодаѣвъ, що нанесли тѣлько зневаги святини Ёго. Святого Ивана заковали въ желѣзнї пута и завели до епископской палаты. Ту явився высланикъ царскїй, котрый звѣстивъ Святителеви, що ему есть вѣднята власть епископска, и що засуджено его на выгнане. Зъ вѣдти завели го на корабель и повезли до Витинїи, де прибувъ 20. червня 404. року.

Вѣсть о тѣмъ всѣмъ, що приключило ся, розѣйшла ся скоро повсюды. Коли папа Инокентїй дѣзнавъ ся о всѣхъ тыхъ невзгодинахъ, якї постигли безвинного и о сѣмъ страшнѣмъ засудѣ царскѣмъ, взявъ вѣнъ въ оборону святого Ивана. Вѣнъ выславъ письмо до Царгороду, въ котрѣмъ домагавъ ся вѣдъ Аркадія, щобы привернувъ праведника зновъ на престоль патриаршїй... Царь Гонорїй, що владѣвъ въ западнѣй части римской имперїи, вступивъ ся за Иваномъ у брата своего Аркадія, просивъ и заклинавъ го на все, щобы соблазни, яку здѣлавъ церкви, конецъ положивъ и прогнаному епископови повернувъ зновъ его достоинство. Але всѣ тї заходы такъ папы Инокентїя якъ и Гонорїя надармї были, збѣльшили тѣлько злобну ненависть ворогѣвъ, зъ котрыми вразъ, якъ сказано, и Евдоксія сполучила ся. Они соединили всѣ свои силы, щобы Святителя погубити.

Безпощадно и грубо обходила ся зъ Иваномъ сторожа царска, котра и середь выпочинку нѣчного безпоколла стружденного дневнымъ ходомъ старика. Въ мѣсяци липню, коли наибѣльша спека панувала, ишовъ вѣнь пѣшки зъ Нікеи до Кукузума, въ котрой то мѣсцевости мавъ вѣнь пѣсля приказу царского часть выгнаня спроваджувати. Дорога ся вела черезъ дебри и пустынь и дала ся добре Святителю въ знаки. Коли струженный хотѣвъ вѣнь довше на однѣмъ мѣсци спѣчнати — то и сего му зборонили посѣпаки клятїи, тѣлько гнали день и нѣчь дальше и дальше. Ся поне вѣрка, якои зазнавъ у дорозѣ, позбавила го силъ и здорова. Вѣнь занедужавъ тяжко. Спершу пропасниця, потѣмъ бѣль у грудяхъ стали му дуже дѣймати. По сѣмдесять дняхъ опинивъ ся вѣнь наконецъ ледво живый у Кукузумѣ. Ту выйшли ему на зустрѣчь владика вразъ зъ численнымъ народомъ и зъ великою почестїю впровадили до мѣста.

Невыгоды дороги дуже зруйновали здорове Святителя; — много часу перейшло, занѣмъ скрѣпивъ вѣнь свои старечїи силы. Коли почувъ ся здоровшимъ то и на хвилю не спочавъ, тѣлько потрудивъ ся, щобы ширити науку Христову въ сусѣдныхъ земляхъ, де ще богато народа въ поганьствѣ приоставало. Вѣнь выславъ до Готѣвъ и Феникіянъ сѣвачѣвъ слова Божого, котрїи приеднали многихъ поганъ для Христа. По причинѣ гоненя, яке предпринявъ въ Перзїи противъ христїянамъ лютый царь Сапора, вѣра Христова ледво тамъ декуда животѣла. Святый Иванъ познакомивъ ся и увѣйшовъ въ дружнїи зносини зъ Марутою, епископомъ Мартиропольскимъ, на котрого руки славъ вѣнь письма до народу персїйского, повнїи духа христїяньского. Тыми письмами скрѣпивъ вѣнь слабосильныхъ въ вѣрѣ, и привѣвъ до

упамятаня тыхъ, що задля гоненя вѣдрекли ся Христа. Тому не надармо прозвано нашего Святителя апостоломъ Перзѡвъ. Теодоретъ посвѣдчає, що вѡнъ первый Скитамъ, котрыхъ Анасабами звали, науку Христову звѣстивъ. Переславъ вѡнъ до нихъ ревного и богобоязливого владику, котрый потрудивъ ся усильно, щобы ихъ у всѣхъ правилахъ вѣры святои належито поучити.

Черезъ три лѣта приостававъ Иванъ въ Кукузумъ, де причинивъ ся богато до помноженя хвалы Божои. Духъ бувъ у него сильный, була превелика охота до працѣ для добра всѣхъ людей — лишь силы тѣлеснї зъ кождымъ днемъ зменшали ся. Вѡнъ родивъ ся и проживавъ у теплѣйшихъ сторонахъ, а та мѣсцевѡсть, де теперъ суджено єму було проживати, бѡльше къ пѡвночи высунена, тому и студеннѣйша була — тымъ то и збѡльшила ся его недуга грудна. Лишь ворогамъ клятмъ ще знать всего того мало було, що Святому тѡлько лиха нанесли, — они дальше пѡдмвляли царя супротивъ него. Аркадїй не дозволивъ томужь дальше въ Кукузумъ проживати, тѡлько прогнавъ его середь лютой зимы до Арабііи, вѡддаленои пятьдесятъ миль вѡдъ Кукузumu. Зновъ блукавъ ся Иванъ по лѣсахъ, пустыняхъ и вертепахъ, занѣмъ заволокъ ся до города, у котромъ велѣли єму проживати. Лише короткїй часъ приостававъ вѡнъ тутъ, новый приказъ царскїй велѣвъ му перебрати ся до пустого города Пітіи надъ берегомъ Чорного моря. Двохъ жовнярѣвъ товаришило єму въ сѣй дуже утяжливѡй мандрѡвцѣ. Тайкомъ приказано имъ було, щобы праведникови въ часѣ дороги всякїй пакости дѣлали, щобы тѡлько чимъ скорше розставъ ся зъ тымъ свѣтомъ. Коли Святитель до Комани въ Понтіи прийшовъ, розболѣвъ ся тяжко по причинѣ простудженя

и утяжливой дороги. Пропасница высушила и такъ дуже стружене тѣло. Люті поспѣаки не дозволили му нѣ на хвилю спѣчнути, тѣлько гнали дальше и дальше. Коли ввѣйшовъ вѣнъ двѣ милѣ, ослабѣ дуже — и надаремнѣ були всѣ накликуваня лукавыхъ товариштѣвъ, щобы ступавъ дальше, — обезсиленный поваливъ ся на землю. Се дѣяло ся коло церкви святого мученика Василиска. Вже и стемнѣло ся, годѣ було дальше ити. Тутъ заночували.

У снѣ указавъ ся Ивану святой Василискъ, котрый сказавъ до него: „Не жури ся, брате! завтра будешь радувати ся посполу зѣ мною.“ Хризостомъ, коли рано пробудивъ ся, просивъ жовнярѣвъ, щобы хотяй до полудня на сѣмъ мѣсци приостали ся. Лишь у сихъ негодафѣвъ було закаменѣле сердце — они не зважали на слова Святого — тѣлько велѣли му дальше волочи ся. Ввѣйшли однакъ недалеко. Святого Ивана силы зѣвсѣмъ полишили. Вернули ся проте назадъ на се мѣсце, де ночували. Святой Иванъ увѣйшовъ у церковь. Тутъ знявъ зѣ себе верхню одежу, и передавъ убогимъ вразъ зѣ всѣмъ тымъ, що при собѣ мавъ. Потѣмъ преоблѣкъ ся вѣнъ въ чистый бѣлый стрихарь, запричащавъ ся и помоливъ ся Богу вразъ зѣ присутными ту христїянами. Наближила ся послѣдна хвиля житя его. Вѣнъ перехрестивъ ся и сказавъ отсї слова: „За все найъ буде Богу честь и слава!“ И духъ полишивъ многими страданями зруйноване тѣло.

Се дѣяло ся чотырнайцятого вересня 407 року. Шѣстьдесятъ лѣтъ проживавъ сей превеликій праведникъ. Вѣсть о смерти его розѣйшла ся скоро повсюды. Превелике число христїянъ поспѣшило до церкви святого

Василиска, де въ гробницѣ того мученика такожъ святого Ивана примѣщено.

VIII.

Кары Божі за нечестиве дѣло. Перенесене мощей святого Ивана Золотоустого до Царгороду.

Богъ тяжкими карами навидѣвъ Царгородъ и окрестность его за обиды и страданя, нанесені святому Иванови. Приключило ся, що зъ несвѣдомой причины ставъ середъ церкви престоль епископскій горѣти. Поломѣнь обявъ потѣмъ всю церковь, котра въ недовгѣмъ часѣ замѣнила ся у попѣль. Се мѣсце остало тѣлько охоронене, де находила ся скарбона церковна и дорогоценнї сосуды. И ось загудѣла люта буря, вѣтеръ перекинувъ огонь на величавый дѣмъ громадскій, котрый такожъ въ попѣль замѣнивъ ся.

Ще люде не охолонули зъ переполоху, якъ ось на небѣ нагромадили ся чорнї хмары и посынавъ ся градъ на всѣ поля и огороды. Всѣ засѣвы и овочѣ на деревахъ богато потерпѣли.

Цариця Евдоксія, що найбільше приложила ся до того, що Иванъ такъ пребогато страдавъ, по причинѣ тяжкого породу у великихъ мукахъ розстала ся зъ симъ свѣтомъ

Найзавзятїйшій ворогъ Святителя, коли шшовъ по ступняхъ царской палаты, поховзнувъ ся и, по причинѣ сильного удару головою о камѣнь, смерть потерпѣвъ.

О всѣмъ тѣмъ розказуе въ своихъ письмахъ Палладїй, ровесникъ святого Ивана Золотоустого. Гуны, варварскій нарѣдъ, найшли царство Византїйске, и все мечемъ и огнемъ нищили. Царъ Гонорїй высказавъ въ

своѣмъ письмѣ до брата Аркадія, що всѣ тѣ злыднѣ допустивъ Богъ на царство его яко кару за безвинно гнобленого епископа.

Трийцять лѣтъ переминуло вѣдъ часу, якъ все те приключило ся. По смерти Аркадія панувавъ сынъ его Теодозій, котрый хотяй въ части хотѣвъ змыти сю тяжку провину, якои допустивъ ся батько его насупротивъ святого Ивана Золотоустого. Вѣнъ задумавъ перенести тѣло Святителя до Царгороду. Тому выславъ вѣнъ своихъ вѣдпоручникѣвъ на мѣсце, де мощѣ святого зложені були. Коли сѣ тамъ прийшли, не змогли они золотой посуды, въ котрої мощѣ святого зложені були, зъ мѣсця рушити. Они повернули зъ нѣчимъ до Царгороду и повѣдомили царя о всѣмъ тѣмъ, що збуло ся. Царь Теодозій вѣднѣсь ся до деякихъ святыхъ мужѣвъ, и снытавъ ихъ о раду, якъ въ тѣмъ случаю ему поступити треба. Пѣсля ихъ порады спорудивъ вѣнъ письмо до святого Ивана, мовъ бы то вѣнъ ще живъ, въ котроѣмъ то письмѣ моливъ вѣнъ смиренно Святителя, щобы простивъ всѣ тѣ обиды, якѣ ему покѣйніи его родичѣ нанесли, щобы до Царгороду повернувъ, де го нетерпеливо всѣ вѣрніи его епархїяне ожидаютъ.

Пѣсля того, що Баронїй розказує, мѣстило се письмо ось тое въ собѣ :

„Царь Теодозій до учителя всего свѣта, своего духовного вѣтця, святого патріархи Ивана Золотоустого!

Мы думали, всесвѣтлѣйшій Отче, що твое тѣло таке, якъ и другихъ помершихъ. Любовь, яку маємо въ сердцахъ нашихъ для тебе, Отче, спонукала насъ, що задумали мы тебе середъ насъ мати. Позаякъ не заявили мы тобѣ при сѣй нагодѣ належитой почести, то не

воливъ ты нашему желаню. Прости намъ сю провину, всечестнѣйшій Отче, и не будь гнѣвный, що до тебе мовь до живучого пишемо. Змилосоуди ся надъ щирыми молитвами нашими. И такъ ты тяжко покаравъ насъ, ще не благоволивъ до насъ повернути. Вернись, просимо дуже, мы радї бы, коли вже не тебе живого, то хотяй твои тлѣннї останки середь себе бачити“.

Се письмо занесли царскїй высланныки до церкви святого Василиска, и тамъ зъ великою почетомъ на мощь Святого зложили. На колѣнахъ молили они его зъ слезами, щобы выслухавъ просьбу царя и всего народу царгородского и повернувъ у свояси. И переблагали Святителя, — въ недовзѣ змогли они сосудъ зъ мощами зъ мѣсяца зрушити и зъ собою до Царгороду забрати.

Хутко розойшла ся вѣсть по Царгородѣ, що высланныки царскїй везуть тѣло Хризостома. На березѣ моря зобрали ся незчисленнї товны народу христїянського, щобы вразъ зъ царемъ вѣдати послѣдну почесть злишкамъ того, котрый такъ пребогато перетерпѣвъ за дїя святой правды, — правды христїянської. Колижь вынесли мощь святїи зъ корабля на берегъ, приклонивъ Теодозїи колѣна передъ ними и ставъ молити ся всѣмъ въ слухъ, щобы святой Иванъ простивъ его родичамъ всѣ тї тяжкїи обиды, якїи они ему нанесли и упросивъ у Бога прощѣ имъ такъ превеликого, ними здѣланого, грѣху. Потѣмъ взяли мощь и въ свѣтлѣмъ супроводѣ занесли до церкви и зложили на епископскѣмъ престолѣ. Нарѣдъ, що биткомъ заповнивъ церковь, ставъ одноголосно просити: „Отче святой, примѣсти ся зновъ на твоимъ сѣдалищи“. И осьъ почувли всѣ голосъ: „Миръ вамъ“. Се все приключило ся коло року 438.

Святый Иванъ Золотоустый не тѣлько словами але и дѣлами поучавъ другихъ, якъ честно жити треба. Вѣнъ знавъ о тѣмъ добре, що коли люде смотрять на праведнѣ дѣла нашѣ, то звѣдти берутъ собѣ заохоту такожь праведными стати ся.

„Примѣръ справедливыхъ утверждаетъ въ вѣрѣ, оживляе надѣю, скрѣпляе любовь, руйнуе пыху, сохраняе покору, умножае побожнѣсть, збуджае желане творити добре“ — каже Отець церкви.

Не зможемъ здѣлати для Бога нѣчого милѣйшого, для ближнихъ хосеннѣйшого, для спасеня душѣ своєї нѣчого хосеннѣйшого, якъ коли честноту нашимъ примѣрнымъ житемъ проповѣдаемъ. „Праведнѣ люде“ — каже святый Иванъ Золотоустый — „суть тыми небесами, що оповѣдають славу Божу, они бо учать силу Божу и доброту спѣзнавати и мовь бы довершати дѣло спасеня, они бо ближнього своимъ святымъ житемъ на-вертають“.

Роби всякѣ дѣла твои такъ, якъ ихъ робивъ святый Хризостомъ, а то по тѣй причинѣ: щобы Богу угодити и ближнього созидати. Понехай всякѣ плохѣ дѣла, наколибысь бачивъ, що ними братъ твоѣй гѣршитъ ся. „Поученѣ житемъ“ — каже святый Кипрѣянъ — „есть о много лучше, чимъ наука выголошена языкомъ, и дѣла мають своѣй языкъ, хотяй самъ языкъ мовчить“. Нѣй любовь Бога и ближнього осѣняе всѣ твои дѣла, тымъ ты бѣльше вдѣешь, якъ великою наукою.

Стѣймо крѣпко при святѣй правдѣ, якъ колись то святый Иванъ при нѣй стоявъ, а хотяй за житя обплюють и обругають насъ и всякѣ пакости задля не творити намъ будутъ — то не зражуймо ся тымъ, бо

правда скорше або пѣзнѣйше мовь олива на верхъ выйде. Хотяй зъобидять насъ днесъ, то маймо непохитну надѣю, що потомнѣсть благословити насъ буде, наколи при святѣй правдѣ до кѣнця остоймо ся.

На тѣмъ скѣнчивъ дякъ свое читане. Люде подякували му за его трудъ и за сю духову поживу, якою надѣливъ вѣнъ ихъ — розѣшли ся спокѣйно домѣвъ, роздумуючи о тыхъ рѣжныхъ злыдняхъ, що постигли безвинно великого Отця церкви.

96. Зъ науки господарства	10 кр.
97. Святий спокою, гараздъ зъ тобою	5 "
98. Географія Руси, зъ мапою	45 "
99. Дещо о садівництвѣ	12 "
101. Порадникъ для крамниць	12 "
102. Сагайдачный	7 "
103. О гною	10 "
104. Якъ робити грошѣ. Ч. I.	10 "
105. Якъ робити грошѣ. Ч. II. и III.	12 "
106. Богацтва землѣ. Ч. I.	5 "
107. Наша свобода	7 "
108. Якъ управляти ролю, съяти и збирати	20 "
109. Календарь на рѣкъ 1889	10 "
110. Гава	10 "
111. Цѣсарь Францъ Іосифъ I.	12 "
112. Нашъ законъ громадскій	30 "
113. Житє св. Ивана Золотоустого	7 "

II. КНИЖКИ ШКОЛЬНІЙ.

1. Руска читанка Ом. Партицкого ч. II.	50 "
2, 3, 4, 5, Арифметика ч. I. 80, II. 40, III. 50, IV. 55 кр.	
6. Геометрія для I. и II клясы їмн.	70 "
7. Читанка нѣмецка Дра Яноты для III. и IV кл	1 злр. 50 "
8. Землепись (географія), Беллінгера	— " 45 "
9. Історія Пітца, Ч. I. Свѣтъ старинный	— " 60 "
0. Ботаніка, Гікля-Верхратского.	1 " 20 "
1. Мінеральогія проф. Полянського	— " 50 "
2. Фізика для низшої їмназ. проф. Полянського	1 " 40 "
3. Руска читанка для II. їм. Ю. Романчука	— " 80 "

III. ФОРМУЛЯРЬ и ИНШІЙ КНИЖКІЙ.

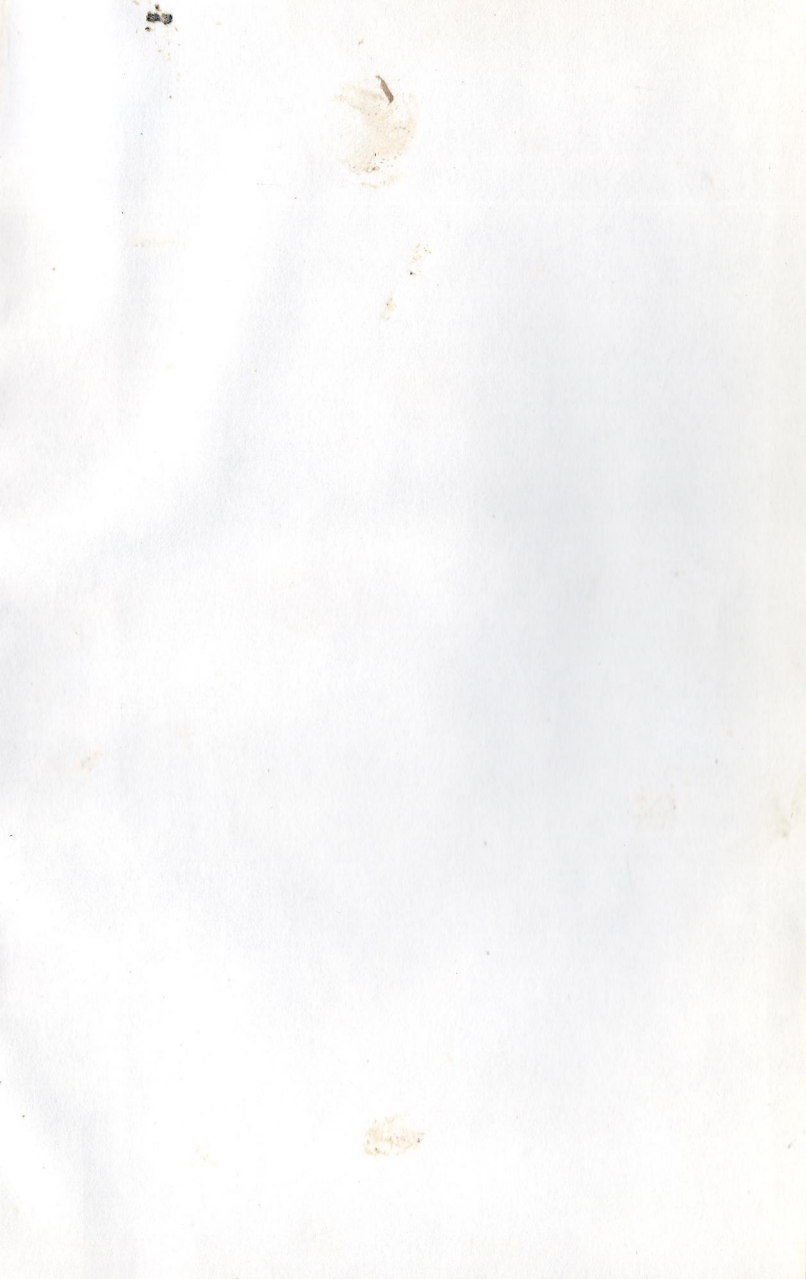
1. Дневникъ касовый, одна лібра	40 "
2. Книга должникѣвъ, одна лібра	40 "
3. Книжочка для позичаючого, 100 екс.	65 "
4. Записъ або Скриптъ, 100 екс.	1 злр. — "
5. Позовъ въ справахъ дробныхъ, одна лібра	25 "
6. Статутъ читальнѣ вразъ зъ поданемъ	20 "
7. Формуляръ для касъ на ладъ „Заком. Правды“:	
а) Книга касова, б) книга довжникѣвъ, в) контрактъ купна 1 ліб.	40 "
г) Книга мастку желѣзного, одна лібра	40 "
д) Книга мастку підручного, е) протоколь 1 лібра по	45 "
ф) скриптъ 100 екс.	55 "
8. Повномочіє, одна лібра	40 "
9. Народный молитвенникъ для дѣтей III. выд. а) звич. опра- въ 20 кр., б) въ лучшій	25 "
в) цѣла оправа полотвяна, береги золочені	35 "
9. Непропаца сила, Дра II. Пулюя	40 "

IV. КНИЖКІЙ, котрі „ПРОСВѢТА“ закупила або даромъ дѣстала:

. Нѣмецко-рускій словарь Ом. Партицкого	1 злр. 50 кр.
. Маруся, Квѣтки-Основяненка	10 "
. Вечери на хуторі, новісти Гоголя, 2 тоты	65 "
. Історія Руси, Ів. Маркевича	30 "
. Сербські думи і пісні	1 злр. — "
. Де-що про свѣтъ Божій	30 "

9914

7. Розмова про земні сили			
8. Розмова про небо и землю			
9. Історія рускої літератури, Ом. Огонов			
10. Мзєрѳвка. Написавъ Б. И.			
11. Словарь руско-нѣмецкій, Желеховского			
12. Історія Н. Костомарова ч. I.			50 "
13. Наші просвітні починки. Д. Т.			10 "
14. О Франциску Скоринѣ			10 "
15. Твори Навроцкого ч. I.		1 злр.	— "
16. Вистава археол. львѳвскѣ 50 фотог. Тшемеского		6 злр.	— "
17. "Кобзарь", збѳрникъ кѣ			60 "
18. Пѣяньство, нещастє парѳ			5 "
19. Иванъ Гусь Шевченка, музика Лисенка			50 "
20. Драматичнѣ твори Григ. Бораковского		1 злр.	30 "
21. Жѣночѣй вѣнокъ		2 "	— "
22. Поезѣи В. Масляка ч. I.		1 "	— "
23. Марко Вовчокъ II. 25 III. — 15 кр.			40 "
24. Щєдрѳвки и коляды			12 "
25. Літературна часть калєндаря зъ р 1886			10 "
26. Проскурка Юр. Федьковича			10 "
27. Войскова такса			15 "
28. Про вывлащенє подъ желѣзницѣ			15 "
29. Про выборы до сойму			18 "
30. Про выборы до рады державной			10 "
31. О позичкахъ			13 "
32. Новый податокъ грунтовый			15 "
33. О опѣкунахъ та кураторахъ			6 "
34. Літературна часть калєндаря зъ р 1887			10 "
35. Ватра — стрыйскѣй альманахъ		1 злр.	— "
36. Угорєка Русь Лукча			15 "
37. Портрєть Тараса Шевченка			50 "
38. Карта Галичины, Буковины и угор. Руси			10 "
39. Степъ, херсонскѣй альманахъ		1 злр.	50 "
40. Альбумъ заслужєныхъ Русинѳвъ			60 "
41. Устѣянович, Ярополкъ драма			10 "
42. Дальнѣй вѳдбитки до альбума засл. Русинѳвъ по 1 и 2 кр.			
43. Етнографѣя Славянщины			12 "
44. Гальшка Ом. Огоновского			15 "
45. Рускѣй спѣванникъ, збѳрникъ пѣсєнь 40 кр, оправный			50 "
46. Шляхта ходачкова, Гр. Григорѣевича			15 "
47. Бблѣографѣя И Левицкого, I—IV. выпускъ по		1 злр.	— "
48. Скажѣмъ собѣ правду вѣ очи. Обачный			10 "
49. Законъ о загальномъ ополченю			45 "
50. Minorittsvotum Dr. Smal Stocki			50 "
51. Історія Руси. Стефанъ Качала		1 злр.	55 "
52. Историчнѣй монографѣи М. Костомарова		2 "	10 "
53. Княжѣй перѣодъ Руси-Украины, Г. Иловайскѣй ч. I.		1 "	65 "
54. " " " " " ч. II.		1 "	85 "
55. Монографѣи до Галицкой Руси		1 "	55 "
56. Історѣя княз. литовєского В. Антоновичъ		1 "	65 "
57. Богданъ Хмельницкѣй. М. Костомаровъ 3 томы		5 "	— "



Рл 9914

ЖИТЕ

СВ. ИВАНА ЗОЛОТОУСТОГО